

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Miljøfarlige forurenende stoffer i vandplanerne

Arbejdsrapport fra Miljøministeriets
arbejdsgruppe
om

Forbedring af vidensgrundlaget for
vandplanernes indsats relateret til
miljøfarlige forurenende stoffer i vandløb,
søer og kystvande

Juni 2011

INDHOLD

FORORD	4
1 SAMMENFATNING	5
2 BAGGRUND	6
2.1 NOTATETS FOKUS OG FORMÅL.....	6
2.2 RESUME AF STRATEGI OM INDSATS OVER FOR MILJØFARLIGE FORURENENDE STOFFER.....	7
2.3 DEFINITION AF PUNKTKILDER OG DIFFUSE KILDER	9
3 EKSISTERENDE KRAV OM INDBERETNING AF OPLYSNINGER OM MILJØFARLIGE FORURENENDE STOFFER	10
3.1 OPLYSNINGER OM TILSTAND	10
3.2 OPLYSNINGER OM PÅVIRKNINGER	11
3.3 LOVGIVNING VEDRØRENDE ANVENDELSE OG INDBERETNING AF DATA	14
4 OPLYSNINGER OM MILJØFARLIGE FORURENENDE STOFFER UDEN KRAV OM INDBERETNING	15
4.1 PÅVIRKNINGER.....	15
4.2 TILSTAND.....	16
5 OPSAMLING PÅ KONKLUSIONER FREMKOMMET I KAPITEL 3 OG 4	17
6 OVERBLIK OVER VIDEN, DER YDERLIGERE ER BEHOV FOR	18
<i>Naturlige baggrundskoncentrationer</i>	19
<i>I forvejen forekommende koncentrationer i vandområder</i>	19
<i>Miljøkvalitetskrav i sediment og biota</i>	20
6.1 METODE TIL OPGØRELSE OG KORTLÆGNING AF MILJØFARLIGE FORURENENDE STOFFER I VANDPLANERNE	20
<i>Sikre relevante miljøfarlige forurenende stoffer i punktkilders egenkontrol</i>	20
<i>Opgørelse over diffuse kilder</i>	21
<i>Generering af nøgletal og beregningsmodeller</i>	21
<i>Dataapplikationer</i>	22
<i>Kobling til overvågningen</i>	22
<i>Tilsynsresultater fra andre myndigheder</i>	22
6.2 KONKRETE RETNINGSLINJER I FORHOLD TIL HÅNDBERETNINGEN AF VANDPLANENS INDSATS.....	22
<i>Almindeligt belastede renseanlæg</i>	23
<i>Særligt belastede renseanlæg</i>	23
<i>Oppumpede og udledte mængder fra afværgeanlæg</i>	23
6.3 REVISION AF UDLEDNINGS- OG TILSLUTNINGSTILLADELSER	24
<i>Sammenhæng i vandplanernes indsats overfor organisk stof og miljøfarlige forurenende stoffer</i>	24
<i>Lovændring af jordforureningsloven</i>	24
7 FORSLAG TIL TIDSMÆSSIG PRIORITERING AF OPLYSNINGERNES TILVEJEBRINGELSE	25
8 OPLÆG TIL PRIORITERINGSPLAN	27
8.1 REVISION AF UDLEDNINGSTILLADELSER OG TILSLUTNINGSTILLADELSER.....	27
8.2 INDDRAGELSE AF DIFFUSE FORURENINGERS PÅVIRKNING AF VANDOMRÅDER	27
8.3 ARBEJDSPROGRAM FOR NYTTIGGØRELSE AF OPLYSNINGER.....	28
9 REGISTRERING OG FORMIDLINGEN AF OPLYSNINGER	28
10 REFERENCER OG BAGGRUNDSMATERIALE	28

Forord

Dette arbejdspapir er resultatet fra en arbejdsgruppe under Miljøministeriet om vandplanernes indsats for miljøfarlige forurenende stoffer.

Arbejdsgruppen er nedsat i forbindelse med udsendelse af vandplaner i høring i perioden oktober 2010 - april 2011, hvor Naturstyrelsen og KL besluttede, at en arbejdsgruppe skulle skabe grundlaget for at kunne gennemføre vandplanernes indsatsstrategi for miljøfarlige forurenende stoffer.

Arbejdsgruppen har bestået af følgende:

Jens Brøgger Jensen, Miljøministeriet, Naturstyrelsen (Formand)
Martin Skriver, KL
Lise Lyngsie Jacobsen, Herlev Kommune
Christian Andersen, Danske Regioner
Ole Kiilerich, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen
Søren Keller, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen
Berit Borksted, Miljøministeriet, Naturstyrelsen
Anna Gade Holm, Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Gruppen havde sit første møde den 13. januar 2011 og har i alt afholdt 5 møder og korresponderet pr. mail frem til og med den 15. juni 2011.

Nærværende notats overordnede formål er at etablere et grundlag for stillingtagen til, hvordan vidensgrundlaget for vandplanernes indsats relateret til miljøfarlige forurenende stoffer kan forbedres. Notat vil således belyse hvilke oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer, der har været tilgængelige i udarbejdelser af vandplanerne samt hvilke oplysninger, der er yderligere behov for i forhold til at forbedre vidensgrundlaget for vandplanerne.

Notatet er rettet mod Naturstyrelsen, KL og Danske Regioner, og det skal danne grundlag for det videre arbejde med vandplanernes indsats over for miljøfarlige forurenende stoffer.

1 Sammenfatning

Arbejdsgruppen har etableret et overblik over eksisterende viden, der kan bidrage med oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer, der er relevante for at kunne følge vandplanens strategi. Herunder er der identificeret oplysninger om miljøtilstand og påvirkninger – dvs. udledninger mv.. Dels oplysninger, der er indberetningspligtige og allerede meddeles Miljøministeriet eller, som er tilgængelige i fællesoffentlige systemer. Dels er der identificeret oplysninger, der ikke er indberetningspligtige og oplysninger, der ikke er umiddelbart tilgængelige, hvor der er behov for at iværksætte foranstaltninger, således at disse oplysninger kan gøres tilgængelige for vandplanlægningen og miljøadministrationen som helhed. Kapitel 5 beskriver mere i detaljer på hvilke områder, der er behov for konkrete initiativer i relation til eksisterende viden og opsummerer arbejdsgruppens konklusioner.

Arbejdsgruppen har i Kapitel 6 etableret et overblik over viden og oplysninger, der yderligere er behov for at tilvejebringe, indberette, systematisere og registrere i miljøministeriet eller gøres tilgængelige fra andre databaser.

I relation til vurdering af miljøtilstanden peger arbejdsgruppen på, at der er behov for i større grad at fastlægge naturlige baggrundskoncentrationer for en række stoffer – hovedsageligt metaller. Der er desuden behov for at etablere værktøjer, der på baggrund af kendskab til udledninger af stoffer til et vandområde, kan anvendes til at vurdere om miljøkvalitetskrav er opfyldt i vandområder, hvor der ikke foreligger overvågningsresultater og til at skønne eller beregne ”i forvejen forekommende koncentrationer” som følge af andre udledninger til et vandområde, der skal indgå ved fastlæggelse af vilkår i tilladelser til udledning af forurenende stoffer. Endvidere er der generelt et væsentligt behov for at få fastlagt miljøkvalitetskrav for stoffer i sediment og biota for at kunne vurdere af resultater bl.a. af det nationale overvågningsprogram.

Arbejdsgruppen har identificeret konkrete behov for forbedring i relation til opgørelse af påvirkninger fra punktkilder og diffuse kilder. Herunder lægger arbejdsgruppen bl.a. vægt på, at der under vandrammedirektivet er en forpligtelse til at rapportere udviklingen i udledningen af prioriterede stoffer, og at de administrative myndigheder bør gøre sig dette klart. Det kan betyde, at der skal fastsættes vilkår om egenkontrol på virksomheder, når der i udledningstilladelser indgår krav til udledning af disse stoffer særskilt.

Arbejdsgruppen peger endvidere på, at beregningsmodeller og dataapplikationer samt oplysninger, som overvågningsprogrammer kan bidrage med eller, som kan indhentes fra andre myndigheder, kan bidrage til at opgøre påvirkningerne. Endvidere vil udvikling og anvendelse af nøgletal for forskellige punktkilder og brancher indgå som en forudsætning for at kunne opgøre påvirkningerne.

I afsnit 6.2 giver arbejdsgruppen forslag til konkrete retningslinjer for håndtering af vandplanernes indsats for almindeligt og særligt belastede renseanlæg samt for oppumpning af vand fra afværgeforanstaltninger i relation til jordforurening. I afsnit 6.3 beskrives i hvilke situationer, der kan være behov for revision af udlednings- og tilslutningstilladelser.

I Kapitel 7 er udarbejdet et forslag til tidsmæssig tilvejebringelse af oplysninger med prioritering opdelt efter, hvilken type af handling der kræves for at få oplysningerne tilvejebragt.

I kapitel 8 foreslås en prioritering, hvor indsatsen i forhold til revision af udledning- og tilslutningstilladelser generelt følger reglerne efter miljøbeskyttelsesloven og den generelle takt, som revurdering af tilladelserne skal ske i, medmindre der er konkret grundlag for at gribe ind med lovens påbudsbestemmelser.

Inden for de rammer, som arbejdsgruppen har haft for sit arbejde, har det ikke været muligt at udarbejde et detaljeret arbejdsprogram og et forslag til, hvordan registrering og formidling af oplysninger kan ske i praksis. Det forudsætter inddragelse af en række aktører på relevante temaområder.

2 Baggrund

I forslag til vandplaner indgår en plandel og en redegørelsesdel. I plandelen indgår afsnit med indsatsprogram og retningslinjer for den indsats, der blandt andet for miljøfarlige forurenende stoffer skal gennemføres i den første vandplanperiode. I redegørelsesdelen indgår forskellige afsnit med beskrivelse af påvirkninger, vurdering af miljøtilstand, fastsættelse af miljømål og vurdering af behov for indsats for at kunne opfylde miljømålene.

I vandplanerne indgår en strategi for indsatsen, der på den ene side viderefører den eksisterende administration i relation til myndighedsgodkendelse af udledningstilladelser og på den anden side iværksætter en proces med henblik på at forbedre planlægningsgrundlaget frem til næste vandplan 2015. Forud for udsendelse af udkast til vandplanerne i teknisk høring i januar 2010 udarbejdede KL og By- og Landskabsstyrelsen et notat om en fælles forståelse af vandplanernes indsats. For at tilvejebringe de nødvendige oplysninger på den mest hensigtsmæssige måde og for at prioritere denne aktivitet, fandt KL og By- og Landskabsstyrelsen det formålstjenligt at etablere et fælles koordinationsforum, der kan koordinere et samarbejde mellem kommunerne og styrelsen om de aktiviteter, der er behov for.

2.1 Notatets fokus og formål

Nærværende notat indeholder resultatet af arbejdsgruppens indhentede oplysninger og drøftelser af muligheden for at forbedre vidensgrundlaget for så vidt angår forekomst og udledning af miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet. Notatet har fokus på det videre samarbejde mellem KL, Danske Regioner, kommunerne, regionerne og Naturstyrelsen, og hvordan dette ifølge kommissoriet for arbejdsgruppen kan etableres med hensyn til:

1. at tilvejebringe overblik over eksisterende viden, der kan bidrage med oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer, der er relevante for at kunne følge vandplanens strategi,
2. at identificere, hvilke af de relevante oplysninger der allerede meddeles Miljøministeriet,
3. at identificere, hvilke oplysninger der yderligere er behov for at tilvejebringe og formidle,
4. at fastlægge en tidsmæssig prioritering af hvornår oplysningerne bør tilvejebringes,
5. at udarbejde et oplæg til prioriteringsplan med:
 - vurderinger af, hvor og hvornår der, ud fra gældende lovgivning og oplysninger, der tilvejebringes under vandplanens indsatsprogram, er grundlag for at revidere udledningstilladelser og tilslutningstilladelser af hensyn til miljøfarlige forurenende stoffer,

- vurderinger af i hvilket omfang vurdering af diffuse forureninger (herunder jordforurenings) påvirkning af vandområder skal inddrages i vurderingen af miljøtilstanden i vandområder
- vurderinger af, hvordan der, ud fra oplysninger, der er tilgængelige i eksisterende data-samlinger og ud fra forventet kommende lovgivning og tilvejebringelse af nye oplysninger, kan udarbejdes et arbejdsprogram for nyttiggørelse af oplysningerne, og

6. at udarbejde forslag til, hvordan registrering og formidlingen i relation til punkt 1-5 kan ske.

Det overordnede formål med at forbedre planlægningsgrundlaget er:

- at tilvejebringe et samlet overblik over oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer, der er relevant for vandplanlægning og miljømyndighedernes administration i relation til udledning af stofferne, herunder
- at forbedre grundlaget for vurdering af miljøtilstanden i vandområder
- at forbedre grundlaget for opgørelse og vurdering af den samlede påvirkning fra udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer
- at etablere et grundlag for at kunne redegøre for opnåede reduktioner af forurening med miljøfarlige forurenende stoffer og ophør af udledninger af prioriterede farlige stoffer under vandrammedirektivet.

Notatet er bygget op således, at kapitel 2 indeholder baggrund for arbejdsgruppens arbejde og et resume af vandplanernes strategi om indsats over for miljøfarlige forurenende stoffer. I kapitel 3 gennemgås eksisterende krav om indberetning af oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer og kapitel 4 giver et overblik over oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer uden krav om indberetning. Kapitel 5 er en opsamling på anbefaling og konklusioner fremkommet i kapitel 3 og 4. Kapitel 6 giver et overblik over viden, der er yderligere behov for, mens kapitel 7 og 8 giver forslag til tidsmæssig prioritering af oplysningernes tilvejebringelse samt oplæg til prioriteringsplan. Kapitel 8 beskriver desuden, hvordan påvirkninger fra diffuse kilder inddrages. Kapitel 9 skitserer et arbejdsprogram for tilvejebringelse af oplysninger og registrering og formidling af oplysninger og referencer og baggrundsmateriale findes i kapitel 10.

2.2 Resume af strategi om indsats over for miljøfarlige forurenende stoffer

Vandplanerne omhandler vandforekomster, dvs. alt overfladevand og grundvand. Miljømålene for den kemiske og økologiske tilstand for overfladevand med hensyn til miljøfarlige forurenende stoffer adskiller sig imidlertid fra miljømålene for grundvand med hensyn til miljøfarlige forurenende stoffer (vandplanernes afsnit 1.2.1 Generelle principper). Indsatsen relateret til miljøfarlige forurenende stoffer for overfladevand bliver dermed også væsentligt forskellig fra indsatsen for grundvand. Nærværende notat fokuserer på tilstand indsatsen relateret til overfladevand, dvs. vandløb, søer og kystvande.

Som følge af vandplanernes miljømål for grundvand, i medfør af miljømålsloven, indgår miljøfarlige forurenende stoffer også i vurderingen af den kemiske tilstand af grundvandsforekomster. Dels skal væsentlige, stigende indhold af miljøfarlige forurenende stoffer i grundvandsforekomster vendes, dels må indholdet af miljøfarlige forurenende stoffer ikke føre til, at miljømålene ikke kan opnås for overfladevand, som står i forbindelse med grundvandet. Dermed har nærværende notat også betydning for udledninger til grundvand.

Udarbejdelsen af forslag til vandplaner har vist, at det nuværende grundlag for at kunne beskrive påvirkningerne af vandforekomster (både overfladevand og grundvand) og vurdere miljøtilstanden for så vidt angår miljøfarlige forurenende stoffer generelt er spinkelt. Der har derfor ikke været et tilstrækkeligt grundlag til at vurdere, om og i givet fald i hvilket omfang der måtte være behov for nye reguleringer for at kunne opfylde miljømålene.

Vandplanernes strategi vedrørende miljøfarlige forurenende stoffer bygger derfor i den første planperiode på den ene side på en videreførelse af den eksisterende regulering af udledninger efter miljøbeskyttelsesloven med henblik på at kunne opfylde miljøkvalitetskrav i vandområder, hvortil udledning sker. På den anden side bygger strategien på at forbedre vidensgrundlaget både for så vidt angår tilstanden i vandområder og påvirkninger eller rettere tilførslen af miljøfarlige forurenende stoffer til konkrete vandområder.

Udover regulering af udledninger efter gældende regler bestemmes indsatsen med hensyn til at opfylde miljømål i vandområderne af, om der i de enkelte vandområder er vidensgrundlag til at kunne vurdere, om der er eller kan være problemer med opfyldelse af miljømålet for så vidt angår miljøfarlige forurenende stoffer, eller om der er kendskab til væsentlige udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer, som kan have en betydning for opfyldelse af miljømålet i et vandområde. Retningslinjer for denne indsats indgår i vandplanens afsnit 1.4 retningslinje nr. 49) og 50). Vandområderne er dertil inddelt i fire indsatskategorier: 1. vandområder uden problem, 2. vandområder under observation, 3. vandområder med behov for stofbestemt indsats og 4. vandområder med ukendt tilstand/belastning.

Placeringen af et vandområde i en indsatskategori er baseret på nærmere fastsatte kriterier, herunder om miljøkvalitetskrav for vandfasen, sediment og biota er opfyldt, eller om der er viden om betydende tilførsler af miljøfarlige forurenende stoffer. En mere detaljeret beskrivelse af indsatskategorier og kriterier for tildeling af indsatskategorier er vist i bilag 1. Oversigt over kriterier for inddeling af vandområderne i indsatskategorier og indsatsbehov i afsnit 2.4 i forslag til vandplaner.

Indsatsprogrammet for de miljøfarlige forurenende stoffer består af en generel indsats, der gælder for alle fire indsatskategorier, samt en særlig indsats for de forskellige kategorier af vandområder.

Den generelle indsats er som tidligere omtalt en videreførelse af den eksisterende regulering af udledninger efter miljøbeskyttelsesloven og bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav. I figur 1 nedenfor er vist en oversigt over, hvilke typer af opgaver miljømyndigheden for punktkilder henholdsvis Naturstyrelsen, der er ansvarlig for vandplanlægningen, varetager i forbindelse med den generelle indsats efter vandplanens indsatsprogram.

I relation til hvert vandområde iværksættes foruden den generelle indsats også særlig indsats afhængig af den eller de indsatskategorier, vandområdet er eller bliver tildelt. Indsats for de forskellige kategorier af vandområder er bestemt af den viden, der er til rådighed i relation til at vurdere om der er eller vil kunne være problemer med at kunne opfylde miljøkvalitetskrav i vandområderne.

Der knytter sig ingen specifik indsats udover den generelle indsats til vandområder i indsatskategori 1 (vandområder uden problemer).

Indsatsen i relation til vandområder i indsatskategori 2 (vandområder under observation) kan blandt andet omfatte,

- at Naturstyrelsen forbedrer grundlaget for vurdering af den økologiske tilstand og den kemiske tilstand i forhold til miljøfarlige forurenende stoffer,
- at Naturstyrelsen fastlægger miljøkvalitetskrav for de stoffer, som ligger til grund for udpegningen af et vandområde som observationsområde,
- at Naturstyrelsen iværksætter miljøundersøgelser,
- at miljømyndigheden tilvejebringer den nødvendige viden om eksisterende og planlagte udledninger, samt
- at Naturstyrelsen kortlægger kilder til forurening af det aktuelle vandområde og kvantificerer belastningen med miljøfarlige forurenende stoffer.

I oplandet til vandområder med behov for stofbestemt indsats skal Naturstyrelsen identificere, om de aktuelle stoffer tilføres ved udledning fra punktkilder og/eller tilføres fra flere forskellige og spredte kilder. En mere uddybende beskrivelse heraf kan findes i By- og Landskabsstyrelsens 'Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer, version 5.0, december 2010'.

Indsatsen for vandområder med ukendt tilstand/belastning består i tilvejebringelse af de nødvendige oplysninger for en overordnet vurdering af miljøtilstanden og tilførslen af miljøfarlige forurenende stoffer.

Miljømyndighed	Naturstyrelsen
<ul style="list-style-type: none"> × Iværksætter foranstaltninger inden for sit myndighedsområde × Tilvejebringer viden om udledninger med indhold af forurenende stoffer × Kvantificerer udledningernes omfang × Vurderer om kilder er diffuse eller punktkilder × Kortlægger, risikovurderer, prioriterer og evt. afværger jordforurening, der påvirker overfladevandområder¹ × Indberetter oplysninger til Naturstyrelsen efter anmodning 	<ul style="list-style-type: none"> × Kortlægger kilder til stoftilførsel med fordeling på punktkilder og diffuse kilder × Vurderer omfang af tilførsel sammen med viden om miljøtilstand × Tildeler vandområder indsatskategori × Iværksætter overvågningsindsats

Figur 1 Oversigt over opgaver, som miljømyndighed og Naturstyrelsen, som ansvarlig for vandplanlægningen, varetager.

2.3 Definition af punktkilder og diffuse kilder

Som det fremgår af ovenstående er indsatsen overfor de miljøfarlige forurenende stoffer afhængig af om tilførslen stammer fra en punktkilde eller fra en diffus kilde. Definitionen af, om en udledning er en punktkilde eller en diffus kilde, er direktivbestemt og anderledes end den måde begreberne traditionelt har været anvendt i Danmark. Ifølge EF-domstolsafgørelse² skal begrebet udledning i relation til direktiv 2006/11/EF (kodificering af 76/464/EØF) forstås således, at udledningen omfatter enhver handling, der kan tilskrives en 'person', og hvorved et stof direkte eller indirekte bliver tilført vandmiljøet.

¹ Afventer ændring af Jordforureningsloven bebudet af ministeren

² EF-domstolens dom af 29. september 1999, Sag C-231/97 og C 232/97

Ifølge EU-domstolsafgørelsen² forstås der ved diffuse kilder *betydelige kilder, herunder flere forskellige og spredte kilder, som ikke omfatter 'udledningskilder', dvs. tilfælde, hvor den pågældende forurening ikke er et resultat af en handling, der kan tilskrives en 'person'*. Det kan f.eks. være udledning fra renseanlæg af miljøfarlige forurenende stoffer, som stammer fra anvendelse i husholdninger eller regnbetingede udledninger fra almindeligt befærdede befæstede arealer.

Det er den samme forståelse, der skal tillægges vandrammedirektivets begreb om udledning fra punktkilder, idet vandrammedirektivet overtager lovgivningen fra direktiv 2006/11/EF.

Bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav finder anvendelse direkte i relation til regulering af udledninger fra punktkilder. Regulering af diffuse kilder er ikke omfattet af bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav. Dette betyder ikke, at udledningen fra diffuse kilder ikke skal reguleres, hvis de er årsag til, at miljøkvalitetskrav i et vandområde ikke opfyldes. Det skal blot ikke ske ved udlederkrav baseret på en beregning af om opfyldelse af miljøkvalitetskrav opnås, men kan f.eks. ske ved begrænsninger og forbud mod anvendelse af visse stoffer i visse sammenhænge. Håndteringen og reguleringen af diffuse kilder er derfor i vid udstrækning en statslig opgave, der i relation til beskyttelse af vandområder skal varetages i forbindelse med vandplanlægningen. Initiativet i denne opgave ligger derfor udenfor kommunernes ansvarsområde. Nærværende notat fokuserer derfor på punktkilderne.

3 Eksisterende krav om indberetning af oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer

Nedenfor redegøres for eksisterende krav til indberetning af data og viden, der kan bidrage med oplysninger om påvirkning og miljøtilstand relateret til miljøfarlige forurenende stoffer, der er relevante for at kunne gennemføre vandplanens indsatsstrategi. Der er i afsnittet skelnet mellem oplysninger om *tilstand* i vandforekomster, og oplysninger om *påvirkninger*.

3.1 Oplysninger om tilstand

I udarbejdelsen af vandområdernes tilstandsvurdering i vandplanerne er der brugt data fra det nationale overvågningsprogram, regional overvågning og undersøgelser samt specifikke projekter.

Dataansvarsaftalen, som er en aftale mellem Miljøministeriet, KL, Danske Regioner og Den Digitale Taskforce om Danmarks Miljøportal, fastsætter for det første en række principper for data, tilgængelighed, produktion af data. For det andet fastsætter aftalen, hvilke myndigheder der har ansvar for at producere og ajourføre hvilke data og for at stille dem til rådighed for de øvrige parter i samarbejdet.

Ifølge dataansvarsaftalen har Naturstyrelsen ansvaret for, at tilstandsdata for miljøfarlige forurenende stoffer i vandløb, søer og kystvande indtastes i de fællesoffentlige systemer under Danmarks miljøportal. Således skal data for miljøfarlige forurenende stoffer i vandløb og søer ligge i STOQ, mens data for miljøfarlige forurenende stoffer i kystvande generelt skal ligge i MFS-databasen eller STOQ.

Dataansvarsaftalen for så vidt angår miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand fremgår i hovedtræk af nedenstående tabel Tabel.1.

Fagområde	Type af data	Data	Primær dataproducent	Dataansvarlig	Database	Lov eller aftalegrundlag
Vandløb	Kemiske data	Tungmetaller	Miljøcentre	Miljøcentre	STOQ ¹⁾	NOVANA, MBL § 66
		Miljøfremmede stoffer	Miljøcentre	Miljøcentre	STOQ	NOVANA MBL § 66
		Kildeopsplitning	Miljøcentre /FDC	Miljøcentre/FDC	STOQ	NOVANA MBL § 66
Søer	Kemiske data	Tungmetaller	Miljøcentre	Miljøcentre	STOQ	NOVANA MBL § 66 Vandforsyningsloven
		Miljøfremmede stoffer	Miljøcentre	Miljøcentre	STOQ	NOVANA MBL § 66
		Sedimentkemi	Miljøcentre	Miljøcentre	STOQ	NOVANA MBL § 66
Marin	Kemiske data	Miljøfarlige stoffer i sediment	Miljøcentre (kystvande) /FDC (åbne marint)	Miljøcentre (kystvande) /FDC (åbne marint)	MFS Base, (delvis MADS (marin database))	NOVANA DEVANO MBL § 66
		Intern belastning (sediment)	Miljøcentre/FDC	Miljøcentre/FDC	delvist i Marin DB og STOQ	NOVANA MBL § 66
		Biologiske data	Miljøfremmede stoffer og biologiske effekter hos ex. snegle og muslinger	Miljøcentre (kystvande) /FDC (åbne marint)	Miljøcentre (kystvande) /FDC (åbne marint)	delvis MADS (marin database)

Tabel.1 Uddrag af dataansvarslovens bilag 2

¹⁾ STOQ er en database til registrering, lagring og indberetning af overvågningsdata

I et igangværende projekt, det såkaldte projekt Data-Vask, under planlægnings- og styregruppen for overvågningsorganisationen, bliver der foretaget en kortlægning af ajourføringen af de fællesoffentlige fagsystemer under Danmarks Miljøportal. Projektet er endnu ikke afrapporteret, men med hensyn til de miljøfarlige forurenende stoffer er det sandsynligt, at projektet vil vise, at der er data, der ikke kan genfindes i en database, at der er data, der kun kan genfindes i en "forkert" database, at der er data, der findes i flere forskellige databaser, samt at der er variation mellem Naturstyrelsens enheder i forhold til hvilken type data, der er lagt i database, og hvilke der ikke er.

I vandplansammenhæng, er det således sandsynligt, at flere data for miljøfarlige forurenende stoffer, der er brugt i tilstandsvurderinger for vandløb, søer og kystvande ikke kan genfindes i de fællesoffentlige systemer, men udelukkende i regneark eller analogt i rapporter, der opbevares lokalt. Det kan både dreje sig om både nationale- og regionale overvågningsdata.

Der er behov for, at der på baggrund af Data-vask projektets resultater og anbefalinger iværksættes tiltag således, at de manglende data, der er identificeret, gøres tilgængelige.

3.2 Oplysninger om påvirkninger

Oplysninger om punktkilder, der har kunnet anvendes ved udarbejdelse af forslag til vandplaner, er oplysninger om udledninger fra renseanlæg, virksomheder, spredt bebyggelse, dambrug

og regnbetingede udledninger. Oplysningerne stammer fra egenkontrol, tilsyn, og grundlæggende oplysninger om udledninger. Der er i ingen eller kun i meget begrænset omfang benyttet oplysninger fra konkrete afgørelser med udledningstilladelser.

Oplysninger om udledninger findes i databaser, f.eks. WinSPV (renseanlæg, virksomheder og afværgeboringer) og WinRIS (regnbetingede udledninger). I WinSPV kan analyseresultater og specielle krav i udledningstilladelserne, f.eks. vilkår om egenkontrol og krav til specifikke miljøfarlige forurenende stoffer, registreres. WinRIS databasen har ikke tilsvarende funktionaliteter.

I henhold til dataansvarsaftalen har kommunerne ansvaret for, at data for udledningstilladelser og egenkontrol for punktkilder indtastes i databaserne under Danmarks Miljøportal. Kommunen er desuden ansvarlig for at oplyse Miljøministeriet og andre myndigheder om eksisterende og planlagte udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer til vandløb, søer og havet. Der er truffet aftale om, at oplysninger om renseanlæg, regnbetingede udledninger, spredt bebyggelse, industrier med særskilt udledning og dambrug skal registreres i fællesoffentlige databaser, se Tabel 2 For alle øvrige udledninger – såsom afværgeanlæg, vaskepladser, skyllevand, og midlertidige udledninger mm. – er der ikke truffet aftale om i hvilken form oplysningerne skal foreligge. Oplysninger kan således foreligge på papir og ikke i en tilgængelig database.

Af Tabel 2 fremgår, hvilke oplysninger om påvirkninger fra punktkilder der ifølge udkast til revideret dataansvarsaftalen skal indberettes (tabellen er et udsnit af bilag til dataansvarsaftalen).

Kilde	Data	Dataansvarlig	Database	Lov/aftale grundlag
Renseanlæg	MFS tilladelse/vilkår og data	Kommunen	WinSPV	Miljøbeskyttelsesloven Bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav for vandområder og udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller hav Spildevandsbekendtgørelsen NOVANA
Renseanlæg	MFS NOVANA data	Staten	WinSPV	- do
RBU	Anlægsoplysninger	Kommunen	WinRIS	Miljøbeskyttelsesloven Spildevandsbekendtgørelsen Novana-aftale
RBU	Data for udledte mængder	Kommunen /Spildevandsforsyningsselskabet /Staten	WinRIS	-do
RBU	MFS NOVANA data	Staten	WinRis	-do
Spredt bebyggelse	planoplysninger	Staten	BLST-databaseBBR	Miljøbeskyttelsesloven Spildevandsbekendtgørelsen Novana-aftale
Spredt bebyggelse	Anlægsoplysninger	Kommunen	BLST-databaseBBR	-do
Spredt bebyggelse	Data for udledte mængder	Fagdatacenter	BLST-databaseBBR	-do
Industri med direkte udledning	Tilladelse/Vilkår og data	Kommunen /Staten	WinSPV	Miljøbeskyttelsesloven Bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav til for vandområder og udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller hav Spildevandsbekendtgørelsen NOVANA
Havbrug og saltvandsdambrug	Tilladelse/Vilkår og data	Kommunen	MST-database	Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed
Ferskvandsdambrug	Tilsynsdata	Kommunen	Magic-dambrug, MST-database	Dambrugsbekendtgørelse Novana-aftale
Klappladser	Klappede	Staten	NST-klapdatabase,	Havmiljøloven

Kilde	Data	Dataansvarlig	Database	Lov/aftale grundlag
	mængder (herunder indhold af MFS)		STOQ, DAI	

Tabel 2 Uddrag af den reviderede (udkast) til dataansvarsaftalen (nuværende bilag 4)

Foruden de ovennævnte punktkilder kan tidligere tiders brug af miljø- og sundhedsskadelige kemikalier, håndtering af affald mv. betyde, at der på en række lokaliteter kan være forurenede grunde, hvorfra der sker eller kan ske udvaskning til vandområderne af miljøfarlige forurenende stoffer. I vandplanerne er disse forurenede grunde beskrevet, men oplysninger om jordforureninger er ikke brugt i inddelingen af vandområder i de fire indsatskategorier.

Det skal bemærkes, at en jordforurening kan være enten en punktkilde eller en diffuskilde. Hvorvidt en konkret jordforurening hører til den enden eller anden type afhænger af, som ovenfor beskrevet, om udledningen omfatter en handling, der kan tilskrives en 'person'.

Oplysninger om jordforurening er omfattet af Dataansvarsaftalen. Nedenfor ses på tabelform, Tabel 3, i hvilken databaser tilgængelige oplysninger relateret til jordforureninger findes:

Kilde	Data	Dataansvarlig	Database	Lov/aftale grundlag
Den geografiske flade der er kortlagt	Forureningens udbredelse	Region	DAI (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Nuværende areal-anvendelse	Lokalitetens anvendelse	Region	ROKA, Geoenvi- ron, JAR.	Jordforureningslovens § 24
OSD, indvindingsopland, børneinstitution, bolig	Indsatsområde	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Kortlægningsstatus	Kortlægningsstatus	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Lokalitets nr. Matrikel, adresse, nuværende anvendelse	Stamdata om lokaliteten	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
vand, jord, poreluft	Forurenede medie	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Stoffer der er årsag til kortlægning		Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Kortlægning, undersøgelses, afværge og monitoringsstatus	Projektfase	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Planlagt indsats	Planlagt indsats	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24
Tidligere brancher der udgjorde potentiel kilde til forurening	Branche	Region	DK-Jord (JAR og Geoenvi- ron)	Jordforureningslovens § 24

Tabel 3 Jordforureningsdata, som pt. ligger i regionernes databaser. Fire regioner benytter kortlægningsdatabasen JAR og en region benytter kortlægningsdatabasen GeoEnviron. Det er hensigten, at data defineret i dataansvarsaftalens bilag 7 skal overføres til DK-Jord under Danmarks Miljøportal. DK jord er planlagt til at gå i luften i løbet af foråret 2011. Herefter opdateres DK-Jord dynamisk med aktuelle data. Som følge af parternes arbejde med DK Jord er dataansvarsaftalens bilag 7 under opdatering.

På trods af dataansvarsaftalens intentioner, er alle databaser ikke fuldt opdateret, og f.eks. WinRIS databasen er mangelfuld. Ud over dette er data om virksomheders udledningstilladelser og afværgeboringer ikke fuldt opdateret i WinSpv-databasen. Udledningstilladelser til industri og afværgeboringer er som oftest meddelt til Naturstyrelsen via mail, og oplysningerne er ikke indtastet i en database. Desuden kan gamle udledningstilladelser være svære at finde, hvis de ikke er revideret efter 1996. Set i lyset af arbejdet med det fællesoffentlige digitaliseringsprojekt, må det erkendes, at data i dataansvarsaftalen ikke tilvejebringes i tilstrækkeligt omfang. Mht. myndighedstilladelserne (f.eks. kommunale udledningstilladelser), bør der tages stilling til, om disse oplysninger bør tilknyttes krav om at indberetningen skal ske på digital form.

3.3 Lovgivning vedrørende anvendelse og indberetning af data

Nedenfor fremgår relevant lovgivning vedrørende anvendelse og indberetning af data:

Spildevandsbekendtgørelsen:

§ 9. *Stk. 2.* Ved fastsættelse af vilkår i en tilladelse meddelt efter lovens § 28, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen sikre, at afledningen ikke er til hinder for, at det offentlige spildevandsanlæg kan opfylde sin tilladelse til udledning, herunder at miljøkvalitetskravene for det berørte vandområde sikres opfyldt.

§ 12. *Stk. 5.* Tilladelse meddelt efter lovens § 28, stk. 1 og 2, til spildevandsudledninger med en godkendt kapacitet på 30 PE eller derover skal sendes til de berørte statslige miljøcentre under Miljøministeriet, jf. bilag 1 i bekendtgørelse om henlæggelse af opgaver og beføjelser til By- og Landskabsstyrelsen og Miljøministeriets miljøcentre.

§ 52. Tilladelsesmyndigheden fører register over de i medfør af denne bekendtgørelse givne tilladelser. Registreringen skal foretages efter såvel beliggenhed som efter vandområdet.

Bekendtgørelse om Miljøkvalitetskrav:

§ 17. Fastsættelse af vilkår i tilladelser, godkendelser eller påbud efter § 2, nr. 2 og 3, til udledning af spildevand skal omfatte

- 1) den størst tilladte koncentration af stoffet i udledningen målt et vilkårligt tidspunkt for at sikre, at et korttidskvalitetskrav er opfyldt, når et sådant er fastsat,
- 2) den gennemsnitlige tilladte koncentration af stoffet i udledningen i en eller flere nærmere angivne perioder, hvor der sker udledning til vandmiljøet, for at sikre, at et generelt kvalitetskrav er opfyldt, og
- 3) den størst tilladte mængde af stoffet i udledningen i en eller flere nærmere angivne perioder eller en tilladt udledt vandmængde i en eller flere nærmere angivne perioder.

§ 21. Miljømyndigheden orienterer By- og Landskabsstyrelsen om den meddelte tilladelse, godkendelse eller det meddelte påbud.

Stk. 2. Miljømyndigheden skal efter anmodning, oplyse By- og Landskabsstyrelsen om eksisterende og planlagte udledninger af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet.

Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

§§ 21 – 24. Regionerne skal indberette de oppumpede mængder fra afværgeanlæg til kommunen, og herefter skal kommunen indberette dem til GEUS' PC Jupiter.

Jordforureningsloven

Afventer udarbejdelse og vedtagelser af lovforslag fra Miljøstyrelsen, sandsynligvis i 1. samling 2011-12.

Mht. § 52 i spildevandsbekendtgørelsen bemærkes, at der ikke foreligger et samlet register for udledningstilladelser, da en stor del er udarbejdet i de tidligere amter. Samtidigt kan en tilladelse til udledning "gemme" sig i andre typer af sager, f.eks. bygge- eller jordforurenings-sager.

4 Oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer uden krav om indberetning

Nedenfor redegøres for data og viden, som kan bidrage med oplysninger om påvirkning og miljøtilstand relateret til miljøfarlige forurenende stoffer, der er relevante for at kunne gennemføre vandplanens indsatsstrategi, men hvortil der ikke pt. er krav om indberetning til Miljøministeriet.

4.1 Påvirkninger

Kommunerne giver private virksomheder tilslutningstilladelser til offentlige spildevandssystemer og renseanlæg, og hvis udledningen fra et kommunalt renseanlæg i væsentlig grad er præget af et eller flere miljøfarlige forurenende stoffer, der kan henføres til specifikke tilledninger fra kilder i oplandet (f.eks. industrier), må udledningen betegnes som atypisk. I de tilfælde er der ikke sikkerhed for at generelle nøgletal – jf. afsnit 6.1 - for udledningen fra renseanlægget kan være repræsentative så de kan bruges til at beregne udledningen til vandområdet.

Kommunen skal i de situationer sikre, at stoftilledningen i en tilslutningstilladelse – jf. § 28, stk. 3 i miljøbeskyttelsesloven - bliver reduceret ved kilden (som alternativ til en mere avanceret rensning på det kommunale renseanlæg) ved fastsættelse af udlederkrav i tilslutningstilladelsen og om nødvendigt fastsætte udlederkrav med tilhørende egenkontrol til udledningen fra renseanlægget til at sikre, at stofkoncentrationen i udledningen er lavest muligt med henblik på at opfylde miljøkvalitetskrav. Fremgangsmåden fremgår af Miljøstyrelsens Vejledning nr. 2/2006 om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg. Såfremt kommunen ikke følger vejledningen kan der være en væsentlig risiko for, at miljøkvalitetskrav efter udledningen fra renseanlægget ikke kan opfyldes.

Hvis renseeffektiviteten på et kommunalt renseanlæg er mindre god, og der evt. udledes til et vandområde, hvor der kun er en lille fortynding umiddelbart efter udledning, kan det ligeledes blive nødvendigt med udlederkrav og tilhørende egenkontrol i relation til specifikke miljøfarlige forurenende stoffer i udledningen for at sikre opfyldelse af miljøkvalitetskrav.

Der foreligger ikke aftale om, at kommunerne skal oplyse andre myndigheder om disse tilslutningstilladelser. Der er derfor behov for at konkretisere i hvilke situationer, der bør tilvejebringes viden om tilslutninger og om hvordan de er håndteret ved tilslutningstilladelser er nødvendige for at kunne beregne udledningen fra renseanlægget. Herunder kan viden om hvilke brancher, der er tilsluttet renseanlæggene, være et første skridt til at kunne give staten viden, om hvilken type belastning renseanlæggene er påvirket af, og i sidste ende hvilken påvirkning der sker til vandområder.

I bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav er der krav om, at miljømyndigheden orienterer Naturstyrelsen om meddelte tilladelser, godkendelser eller påbud i relation til udledning af MFS (§ 21). Der er behov for at registrere og systematisere disse oplysninger med henblik på at kunne anvende oplysningerne i vandplansammenhæng. Herunder skal oplysningerne danne grundlag for at kunne opfylde forpligtelsen under vandrammedirektivet om medlemslandene skal redegøre for udviklingen i udledningen af prioriterede stoffer.

Foruden ovenstående kan nedenstående aktiviteter udgøre en påvirkning af vandforekomster med miljøfarlige forurenende stoffer, men er ikke omfattet af krav om indberetning. Selve tilladelsen er omfattet af krav om indberetning til Miljøministeriet.

- Udledningstilladelser fra mindre udledninger: Der eksisterer et større antal udledningstilladelser fra mindre udledninger, der ikke er indberettet i databaser, men som er sendt ind på papir eller pr. e-mail til miljøcentre eller miljøstyrelse, alt efter årstal.
- Tilslutningstilladelser: Tilslutningstilladelser (er beskrevet ovenfor) er generelt ikke indberettet i databaser, men er som ovenstående indsendt på papirform.
- Egenkontrol: Analysedata fra eventuel egenkontrol i ovennævnte tilladelser ligger ofte i ESDH systemet, men ikke i regneark eller databaser.
- Afværganlæg
- Vaskepladser
- Læsepumper i forbindelse med byggeri (som regel kortvarige)
- Grundvandssænkninger (som regel kortvarige)
- Prøvepumper (som regel tidsbegrænsede)
- Skyllevand
- Brandøvelsespladser
- Kommende "kompenserende udpumpninger" af grundvand
- Udledning fra jernbanestrækninger (kan være forurenede med pesticider)

4.2 Tilstand

I afsnit 3.1 er det beskrevet, hvor og hvordan resultater af overvågningsprogrammer generelt er registreret. Oplysninger om tilstanden i vandområder bliver imidlertid ofte også tilvejebragt i andre sammenhænge, og oplysningerne bliver ikke automatisk registreret, så de er tilgængelige for vandplanlægningen eller i et bredere aspekt end de konkrete projekter eller undersøgelser, som de har indgået i. Der er derfor behov for dels at få overblik over relevante oplysninger af denne karakter, dels at tage stilling til hvordan disse oplysninger kan gøres tilgængelige for vandplanlægningen.

Nedenstående aktiviteter er ikke omfattet af krav om indberetning af evt. opsamlede oplysninger om indhold af miljøfarlige forurenende stoffer i vandforekomster, og oplysningerne findes med få undtagelser ikke i databaser.

- Life-projekter: Life-projekter kan resultere i et stort antal oplysninger om indhold af miljøfarlige forurenende stoffer, og dermed tilstanden, i overfladevands- og grundvandsforekomster.
- Virksomhedsgodkendelser og lignende: Der kan være foretaget undersøgelser af vandområder og grundvandsforekomster i forbindelse med virksomhedsgodkendelser eller stillingtagen til godkendelse af andre aktiviteter.
- Øvrige projekter: Nogle kommuner har også gennemført recipientundersøgelser i forbindelse med øvrige projekter, enkelte af disse kan indeholde oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer.

I forhold til de fem regionernes GeoGIS databaser lægger alle regioner samtlige analysedata fra undersøgelser af jord- og grundvandsforurening ind i regionens lokale GeoGIS database. Det er meget varierende, hvor mange data fra før 2011, der findes i den enkelte region. Disse data kan bruges til at vurdere flux og massebidrag til vandforekomster af miljøfremmede stoffer fra jordforureninger.

5 Opsamling på konklusioner fremkommet i kapitel 3 og 4

Nedenfor opsummeres de fremkomne konklusioner om eksisterende behov i forhold til at kunne forbedre vandplanernes indsats overfor miljøfarlige forurenede stoffer.

Der er behov for, at der på baggrund af Data-vask projektets resultater og anbefalinger iværksættes tiltag således, at de manglende data, der er identificeret i projektet, gøres tilgængelige.

For eksisterende viden, hvor der er krav om indberetning er der behov for, at WinRis databasen bliver opdateret og løbende ajourført med data for regnbetingede udledninger (kommunal opgave). Derudover er der behov for at oplysninger om afværgeløser og udledningstilladelser til private virksomheder opdateres og løbende ajourføres i WinSPV, herunder også oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer.

Der er behov for, at den nye punktkildedatabase kan håndtere de specielle krav i udledningstilladelsens vilkår for punktkilder, så som vilkår om egenkontrol og udledningskrav til bestemte miljøfarlige forurenende stoffer for alle typer punktkilder inklusiv regnbetingede udledninger.

Det er behov for, at kommunerne fremover indberetter relevante data fra de tilslutningstilladelser som kommunerne giver private virksomheder. Særligt i situationer, hvor tilslutninger af udledninger med specifikke forurenende stoffer til offentlige spildevandsanlæg medfører sammensætning af stoffer i spildevandet, der afviger fra generelt belastede spildevandsanlæg. I øjeblikket findes der ingen fællesoffentlig database, der kan håndtere data af denne type. Der er derfor behov for, at der, under opbygningen af den nye punktkildedatabase, forudsættes at databasen kan håndtere data af denne type.

Der er behov for dels at få overblik over oplysninger om miljøtilstanden i konkrete vandområder, der er indhentet som særskilte undersøgelser i forbindelse med f.eks. virksomhedsgodkendelser eller lignende dels at tage stilling til, hvordan disse oplysninger kan gøres tilgængelige for vandplanlægningen.

Desuden kan der være behov for at finde og udtrække oplysninger fra gamle udledningstilladelser, - især fra før 1996, og herunder er der behov for at tage stilling til om indberetning af oplysningerne kan/skal indberettes på digital form.

Der er behov for, at viden om jordforureningers påvirkning af overfladevand inddrages i vurderingen af vandområdernes tilstand. Miljøstyrelsen er i samarbejde med Naturstyrelsen i gang med at forberede et forslag om ændring af jordforureningsloven, så det præciseres, hvem der har ansvaret for jordforurening, der truer vand- og naturområder. Lovforslaget tænkes at skulle forbedre regionernes muligheder for også at prioritere oprensning af jordforurening, der kan udgøre en risiko for overfladevand (dvs. søer, vandløb, havet) eller natur. I dag prioriterer regionerne i henhold til den nuværende jordforureningslov fortrinsvis ud fra hensynet til sundhed og drikkevand. Som en del af det lovforberedende arbejde vil Danmarks forpligtelser i forhold til vandrammedirektivet og habitatdirektivet (herunder Natur 2000 områder) blive undersøgt.

I 2007 udarbejdede Miljøstyrelsen og Danske Regioner en rapport om 122 store jordforureninger, og i rapporten vurderes det, at ca. 1/3 af disse muligvis kan udgøre en trussel mod overfladevand. Miljøstyrelsen arbejder p.t. på at tilvejebringe viden om, hvilke af de almindelige jord-

forureninger, der muligvis kan true overfladevand, og hvordan disse forureninger kan lokaliseres.

Udover ovenstående bør det overvejes at inddrage oplysninger fra andre offentlige databaser, som indeholder oplysninger om virksomhedernes forbrug af miljøfarlige forurenende stoffer. Herigennem kan opnås overblik over hvilke stoffer, der er sandsynlighed for at genfinde i vandmiljøet. Særlig relevant er Vetstat, hvor dyrlægerne registrer mængden af de lægemidler der ordineres i husdyrproduktionen og akvakultur. Desuden er produktregistret relevant, idet det indeholder oplysninger om alle virksomhedernes brug af kemikalier.

6 Overblik over viden, der yderligere er behov for

Identifikation af, hvilke oplysninger, der er behov for i vandplanlægningen og i kommunernes administration vedrørende miljøfarlige forurenende stoffer, tager udgangspunkt i bestemmelserne i vandrammedirektivet, som er gennemført i Danmark med miljømålsloven med tilhørende bekendtgørelser. De centrale bestemmelser herom fremgår af følgende to bekendtgørelser.

Om vurdering af miljøtilstand

(BEK nr. 1433/2009 om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, kystvande overgangsvande og grundvand.

§ 5. By- og Landskabsstyrelsen skal ved vurdering af om miljømål for overfladevandområder er opfyldt, sammenholde resultaterne af overvågningsprogrammerne i medfør af bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand, beskyttede områder og om naturovervågning i internationale naturbeskyttelsesområder mv. med definitionerne i bilag 1, de normative definitioner i bilag 2 A-F, parametrene i bilag 5, og vandplanen og efter fremgangsmåden i bilag 7.

(For så vidt angår miljøfarlige forurenende stoffer henviser bekendtgørelsens 5 til bilag 2 og 3 i gældende bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav- pt. BEK nr. 1022/2010)

Om kortlægning af påvirkninger

(BEK nr.1355/2006 om karakterisering af vandforekomster mv. med senere ændringer)

§ 7a. stk. 1

Naturstyrelsen skal: "Udarbejde oversigt, herunder kort, hvis de er til rådighed, over emissioner, udledninger og tab af prioriterede stoffer der er omfattet af bilag 3, del A i bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav, for hvert vandområde distrikt eller del af et vandområdedistrikt."

Endvidere skal påvirkninger generelt opgøres, som det fremgår af bekendtgørelsens Bilag 2:

Opgørelse af påvirkninger af overfladevand fra punktkilder og diffuse kilder

Opgørelsen skal omfatte oplysninger om såvel eksisterende som fremtidige påvirkninger og oplysninger om direkte og indirekte påvirkninger, der skyldes tidligere aktiviteter. Hvor det er relevant, angives tidspunkt for eller udvikling over tid i påvirkningerne. Oplysninger om forureningspåvirkning skal omfatte påvirkning fra både vandbåren og luftbåren tilførsel med forurenende stoffer. Det forudsættes, at de nævnte påvirkninger er betydende, dvs. at de er af betydning for opfyldelsen af miljømål i overfladevandområderne.

De påvirkninger, som der skal indsamles og opbevares oplysninger om, er navnlig oplysninger om betydende forurening fra punktkilder og diffuse kilder fra byer, industri, landbrug og andre aktiviteter for stoffer omfattet af bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav.

(Ved betydende forstås påvirkning, hvor miljøkvalitetskrav ikke kan opfyldes sfa. påvirkningen)

På baggrund af de oplysninger, der i kapitel 3 og 4 er identificeret som allerede tilgængelige oplysninger, er der nedenstående vurderet, hvilke yderligere behov, der er for at tilvejebringe, indberette, systematisere og registrere viden og oplysninger i miljøministeriet eller på anden måde gøres tilgængelige fra andre databaser.

Naturlige baggrundskoncentrationer

I vurderingen af om miljøkvalitetskrav er opfyldt kan der for naturligt forekommende stoffer, som f.eks. metaller, blive tale om at inddrage den naturlige baggrundskoncentration i vurderingen. Det er relevant for bl.a. metaller og andre stoffer, hvor miljøkvalitetskravet er fastsat som en 'tilføjet' værdi i bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav.

I vandplanerne har det - for visse metaller vedkommende - ikke været muligt at vurdere om miljøkvalitetskravet var overholdt, da der kun for få stoffer er fastlagt naturlige baggrundskoncentrationer. Ved vurdering af overvågningsresultater, kan der tages hensyn til den naturlige baggrundskoncentration, hvis de målte koncentrationer gør det umuligt at overholde miljøkvalitetskravet. Der er derfor behov for at fastsætte naturlige baggrundskoncentrationer for alle vandområder i Danmark. Det kan det være nødvendigt med forskellige naturlige baggrundskoncentrationer på grund af geologiske forskelligheder i landet.

I forvejen forekommende koncentrationer i vandområder

I vandområder, hvortil der sker udledning af forurenende stoffer, skal det med udledningstilladelser sikres, at udledningerne ikke hindrer, at miljøkvalitetskrav for stofferne kan opfyldes i vandområderne. Vilkår, der skal stilles i en udledningstilladelse, skal derfor tage udgangspunkt i, om der i til vandområdet sker andre udledninger af samme stoffer, og at der derved bliver mindre råderum for, hvad det kan tillades til den enkelte udledning. Bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav § 15, stk. 2 forudsætter således, at et stofs eventuelle i forvejen forekommende koncentration i det vandområde, der udledes til, skal indgå i beregningerne når det – efter bekendtgørelsens § 15, stk. 1 - skal eftervises, at miljøkvalitetskrav kan opfyldes for det pågældende vandområde.

Begrebet 'i forvejen værende koncentrationer' adskiller sig derved fra begrebet 'naturlige baggrundskoncentrationer' derved, at 'i forvejen værende koncentrationer' inkluderer den forhøjelse af koncentrationerne i et vandområde, som skyldes menneskelige aktiviteter. For naturligt forekommende stoffer inkluderer den 'i forvejen forekommende koncentration' således både den naturlige baggrundskoncentration og den forhøjelse, som f.eks. kan tilskrives udledninger af spildevand.

I områder, hvor der foreligger overvågningsresultater, vil disse danne grundlag for vurdering af om miljøkvalitetskrav er opfyldt for et vandområde, og de kan indgå i ovennævnte beregninger, der skal lægges til grund for fastsættelse af vilkår i udledningstilladelser til udledning af stoffer. For mange vandområder, hvor der ikke foreligger overvågnings eller undersøgelsesresultater, er man i stedet henvist til at vurdere om 'i forvejen forekommende koncentrationer' på anden måde.

Til støtte herfor er der derfor behov for at etablere redskaber, der for samlede vandområder – f.eks. vandløbssystemer – giver et overblik over den samlede udledning til vandområdet, og som giver mulighed for at kunne skønne eller beregne koncentrationer af stoffer på konkrete lokaliteter i vandområdet.

Miljøkvalitetskrav i sediment og biota

De fleste gældende miljøkvalitetskrav er fastsat for vandfasen, mens langt de fleste analyser for miljøfremmede forurenende stoffer i søer og marine områder, er foretaget på biota eller sediment.

På grund af manglende miljøkvalitetskrav for sediment og biota, opereres der i vandplanerne med et midlertidigt vurderingsgrundlag, hvor de enkelte vandområder er indsat i 4 forskellige indsatskategorier afhængigt af foreliggende viden om miljøfarlige forurenende stoffer. En lang række søer og marine områder er således indsat i indsatskategori 2 (vandområde under observation) eller 3 (vandområde med behov for stofbestemt indsats) på grund af viden om miljøfarlige forurenende stoffer i sediment eller biota, der overskrider 75- eller 90 % fraktilen af værdierne fra landsdækkende monteringsdata.

For at kunne vurdere vandområdernes reelle tilstand, er der derfor behov for, at der fastsættes miljøkvalitetskrav for sediment og biota for de omkring 40 stoffer, hvor der i vandplanen er anvendt fraktiler af værdierne fra landsdækkende monteringsdata i vurderingen af vandområdernes indsatsbehov. Ligeledes er der behov for at parameterlisterne for overvågningsprogram 2011-2015 gennemgås med henblik på at finde nye stoffer, der skal fastsættes miljøkvalitetskrav for.

6.1 Metode til opgørelse og kortlægning af miljøfarlige forurenende stoffer i vandplanerne

Vandplanernes generelle indsatsprogram for miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at Naturstyrelsen, som grundlag for miljømyndighedens regulering af nye udledninger, bistår miljømyndigheden med vurdering af belastning fra planlagte og eksisterende udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer fra punktkilder med henblik på at sikre, at tilladelser til nye udledninger gives i overensstemmelse med miljømålslovens § 11 str. 3 og bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav § 14 om, at der ikke må ske øget direkte eller indirekte forurening af overfladevand.

Som det fremgår af de foregående afsnit, findes der på nuværende tidspunkt mange indberettede oplysninger om påvirkninger i forskellige databaser. Men for at Naturstyrelsen kan vurdere den samlede belastning med miljøfarlige forurenende stoffer til et givent vandområde, er der behov for et modelredskab, der kan samle de indberettede oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer på vandområdeniveau.

Sikre relevante miljøfarlige forurenende stoffer i punktkilders egenkontrol

Oversigter over udledning af vandrammedirektivets prioriterede stoffer indgår som et led i vandplanlægningen, som bidrag til at opfylde Danmarks forpligtelse til at opgøre disse udledninger med henblik på at dokumentere, at udledningerne reduceres og at udledninger af prioriterede farlige stoffer bliver bragt til ophør inden for de tidsfrister, der er fastlagt med vandrammedirektivet.

Udover de ovenstående miljøfarlige forurenende stoffer med lovbundne krav, er der en række andre miljøfarlige forurenende stoffer, der i vandplansammenhæng vil være hensigtsmæssige at få med i punktkildernes egenkontrolprogrammer. Primært gælder det alle stoffer, hvor der i udledningstilladelser er fastsat vilkår for udledningen af forurenende stoffer i henhold til be-

kendtgørelse om miljøkvalitetskrav, og hvor kontrol med udledningen indgår i et egenkontrolprogram.

I vandplanerne er vandområderne, som tidligere beskrevet, inddelt i fire indsatskategorier, hvor den konkrete indplacering er baseret på nærmere fastsatte kriterier. I de tilfælde, hvor en punktkilde har sin udledning til et vandområde, der på baggrund af overskridelse af enten et miljøkvalitetskrav eller en grænseværdi for et konkret miljøfarligt forurenende stof, er indplaceret i indsatskategori 2 eller 3, vil det desuden være hensigtsmæssigt, at det pågældende stof tilføjes i egenkontrolprogram for relevante punktkilder i vandområdets opland. Der er således behov for, at det sikres, at den enkelte miljømyndighed er opmærksom på dette.

Opgørelse over diffuse kilder

I vandplanerne har det ikke været muligt at vurdere den samlede påvirkning af miljøfarlige forurenende stoffer fra landbrug, væksthusgartnerier og frugtplantager og andre diffuse kilder. Forudsætningen for at vurdere den samlede påvirkning kunne være beregningsmodeller kombineret med viden om indkøb af stofferne, forbrug, hyppighed af anvendelse, viden om geologiske forhold, udvaskning til dræn, tilbageholdelse mm.

Udfordringen ved sådanne beregningsmodeller er, at der for hvert stof er behov for en specifik beregningsmodel, da stofferne anvendes forskelligt og opfører sig forskelligt i naturen. En anden metode til at vurdere om der er påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer fra diffuse kilder kunne være at tage udgangspunkt i niveauet i de konkrete vandområder. Her er forudsætningen for beregningen dog bl.a., at man har kendskab til, hvad alle andre påvirkningstyper bidrager med, stoffets retention og viden om den naturlige baggrundskoncentration.

Opgørelse af belastning fra diffuse kilder i relation til udledninger, der reguleres efter miljøbeskyttelsesloven retter sig primært mod f.eks. udledninger fra renseanlæg og regnbetingede kilder, hvor der er tale om stoffer, der tilføres fra flere forskellige og spredte kilder. For renseanlæg vil der kunne anvendes nøgletal som omtalt nedenfor. For regnbetingede kilder er der i vandplanerne vist en generel oversigt over stoffer, der er relevante i relation til forskellige kilder (vandplanens afsnit 2.2.1), men der er behov for at udarbejde retningslinjer for hvilke stoffer, der først og fremmest bør fokuseres på, og der er behov for at (videre)udvikle metoder til at opgøre, hvor stor påvirkning udledningerne giver anledning til i vandområderne – jf. afsnit 6.3.

Generering af nøgletal og beregningsmodeller

En af forudsætningerne, for at den forøgede viden om specifikke påvirkningskilder og placeringen af disse, kan benyttes i vandplanlægningen og være til støtte for miljømyndighedernes administration er, at der udvikles nøgletal for de forskellige punktkildeetyper og brancher. Ved nøgletal forstås det bedste bud på den årlige middelværdi for et givet stof fra en bestemt punktkildetype.

NOVANA overvågningen tilvejebringer på sigt nøgletal for renseanlæg, regnbetingede udledninger, spredt bebyggelse og dambrug. Nøgletallene kan benyttes til at understøtte planarbejdet og den konkrete sagsforvaltning. Tilvejebringelsen af nøgletal for renseanlæg, regnbetingede udledninger, spredt bebyggelse og dambrug kræver dog at overvågningen foregår ved stor frekvens eller over en længere periode.

Det er kun en mindre del af Danmarks renseanlæg, der indgår i NOVANA-programmet for miljøfarlige forurenende stoffer. Men på baggrund af de data, der er indsamlet i perioden 1998-2009, er der generet nøgletal for 37 miljøfarlige forurenende stoffer i ind- og udløb fra renseanlæg. Disse nøgletal kan som sammen med data i WinSPV benyttes til at beregne samlede udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer fra renseanlæg til større vandområder.

Nøgletallene kan ikke stå alene. Der er behov for at udvikle teoretiske beregningsmodeller til at udfolde nøgletallene i administrationen og planarbejdet. De teoretiske modeller skal gøre det muligt at beregne samlede udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer til en recipient.

Ligeledes er der i WinRIS ikke mange data for udledninger af miljøfarlige forurenede stoffer fra regnbetingede udløb. Men som for renseanlæg vil overvågningsprogrammet på sigt genere nøgletal som sammen med oplysninger i WinRIS om blandt andet udledte mængder vil gøre det muligt at beregne samlede udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer til en recipient.

Dataapplikationer

Oplysninger om miljøfarlige forurenende stoffer er i placeret i flere forskellige databaser. Fremover vil der være behov for at anskaffe en it-applikation, der kan udtrække data om miljøfarlige forurenende stoffer fra den punktkildedatabase, der er under udvikling, fra overfladevandsdatabasen (ODA), samt andre relevante databaser, der indeholder data om MFS.

Kobling til overvågningen

Vandplanernes indsatsprogram over for miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at Naturstyrelsen skal iværksætte overvågningsindsats med henblik på at forbedre datagrundlaget til at vurdere, om miljømålet for forurenende stoffer er opfyldt. I den sammenhæng er der et behov for, at der etableres en tæt kobling mellem vandplanerne og NOVANA-programmet, således at der er overensstemmelse mellem de miljøfarlige forurenende stoffer og vandområder, der i vandplanerne er indplaceret i indsatskategori 2 eller 3, og de vandområder og programpakker, der indgår i undersøgelsesovervågning i forbindelse med NOVANA-programmet.

Tilsynsresultater fra andre myndigheder

I vandplanerne er der blandt andet i de fynske vandplaner indsats en lang række vandløb i indsatskategori 2 (vandområde under observation) på grund af DVFI prøver, der viser påvirkning af udledning af pesticider fra gartnerier. Der er behov for at konkretisere sådanne påvirkninger, og derfor behov for at kunne inddrage relevante tilsyns data fra kommunerne eller andre myndigheder som f.eks. Plantedirektoratet. Der er derfor behov for at fastlægge aftaler og fremgangsmåder for hvordan sådanne oplysninger indhentes.

6.2 Konkrete retningslinjer i forhold til håndteringen af vandplanens indsats

I vandplanerne er de enkelte vandområder som tidligere nævnt inddelt i indsatskategorier afhængig af den tilgængelige viden om miljøfarlige forurenende stoffer. Som beskrevet er der til hver indsatskategori knyttet et indsatsprogram bestående af en generel indsats og en særlig indsats for de forskellige kategorier af vandområder.

Der er behov for, at der udarbejdes konkrete retningslinjer for håndteringen af disse indsatsprogrammer, således at Miljøministeriet og kommunerne har klare linjer i forhold til at udfører indsatsen overfor de miljøfarlige forurenende stoffer.

Almindeligt belastede renseanlæg

For kommunale anlæg omfatter udledningstilladelser generelt kun vilkår for udledning af miljøfarlige forurenende stoffer i særlige situationer, selv om der udledes mange forskellige stoffer fra anlæggene.

For almindeligt belastede renseanlæg, dvs. med udledning fra husholdninger og mindre ikke særligt forurenende virksomheder, er tale om udledning af stoffer fra diffuse kilder, jf. Kapitel 2.

Når udledningstilladelser til disse anlæg kan gives uden specifikke vilkår for miljøfarlige forurenende stoffer beror det på, at udledninger fra velfungerende almindeligt belastede renseanlæg, der er udbygget med tretrinsrensning, sjældent har problemer med at miljøkvalitetskrav ikke kan opfyldes i det vandområde der udledes til. Forudsætningen for at det ikke er nødvendigt at fastsættes specifikke vilkår i udledningstilladelsen er således og at kommunalbestyrelsen ved meddelelse af en tilladelse til afledning af spildevand skal sikre sig, at det offentlige spildevandsanlæg fortsat kan overholde sin udledningstilladelse og herunder kunne godtgøre, at miljøkvalitetskrav for vandmiljøet kan opfyldes.

Under det nationale overvågningsprogram, punktkildeprogrammet, har der på udvalgte repræsentative renseanlæg været gennemført prøvetagning for en række stoffer, der generelt er til stede i udledningerne. På den baggrund er der udviklet en række nøgletal, som vil kunne anvendes i en mere dækkende opgørelse af belastningen med de pågældende stoffer. (Ref. Rapportering af overvågningsprogram, COWI-rapport).

Opgørelse til vandplanerne vil for disse anlæg derfor kunne baseres på oplysninger om bl.a. anlægskapacitet og -type samt udledte vandmængder. Dvs. oplysninger som vandplanmyndigheden allerede har kendskab til eller som allerede indgår i indberetninger af data.

Særligt belastede renseanlæg

Beregning af udledning fra renseanlæg, der er særligt belastede fra tilslutninger af virksomheder med udledning af miljøfarlige forurenende stoffer vil kunne tage udgangspunkt i nøgletal for de generelt belastede renseanlæg. Hvorvidt denne beregning af udledningen skal have et tillæg for de specifikke stoffer, der stammer fra sådanne virksomheder vil bero på hvordan kommunen har givet tilslutningstilladelsen til udledning af stofferne. Især i situationer, hvor kommunen ikke har fulgt Miljøstyrelsens Vejledning nr. 2/2006 om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg kan der være behov for oplysninger om tilslutninger til brug for denne vurdering.

Oppumpede og udledte mængder fra afværgeanlæg

Regionernes afværgeanlæg udgør en til tider stor grundvandsinvinning. Typisk renses vandet inden det enten udledes til kloak eller recipient. Eftersom det er kommunen, der er myndighed for både indvindning og udledning, så skal regionen indberette indvundne og udledte mængder samt analysedata til kommunen /ref/. Det er dog ikke alle kommuner, der har databaser, og derfor er viden om de indvundne og udledte mængder ikke altid i praksis tilgængelige. GEUS ar-

bejder på en opdateret datamodel af PC Jupiter, der i løbet af 2011 vil gøre det muligt at anvende PC Jupiter ved sådan indberetning. Dette vil kræve en ændring af de relevante bekendtgørelser.

6.3 Revision af udlednings- og tilslutningstilladelser

Tilslutningstilladelser vil som udgangspunkt være udarbejdet ifølge Miljøstyrelsens Vejledning nr. 2/2006 om tilslutning af industrispildevand til offentlige spildevandsanlæg fra det tidspunkt, hvor tilslutningstilladelser er meddelt. For en række potentielt miljøfarlige forurenende stoffer, der ikke er nævnt i vejledningen har kommunen (amtet), selv fastsat kravværdier ud fra en konkret vurdering. (ABC-vurdering, BAT-vurdering el.lign.)

Hvor der ikke er sket væsentlige ændringer i aktiviteten, er tilslutningstilladelsen ikke nødvendigvis revideret efter den er meddelt. Der kan derfor være behov for at vurdere om visse tilslutninger kan have betydning for udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet efter deres transport i spildevandssystemet og passage/rensning i renseanlæg. Dette vil særligt være i situationer, hvor tilslutninger af udledninger med specifikke forurenende stoffer til offentlige spildevandsanlæg medfører sammensætning af stoffer i spildevandet, der afviger fra generelt belastede spildevandsanlæg.

Sammenhæng i vandplanernes indsats overfor organisk stof og miljøfarlige forurenende stoffer

Mange kommuner skal ifølge vandplanernes indsatsprogram reducere overløbene fra fælleskloakerede områder, og en del af disse overløb er belastet med vand fra diffuse kilder, fx vejvand. Indsatsen i forhold til de regnbetingede udløb skal ske med henblik på at mindske udledningen af organisk og suspenderet stof samt mindske den hydrauliske belastning af vandløbene.

Der er behov for et virkemiddelkatalog for bassiner etc. så de bliver udført også med henblik på også at reducere udledningerne af miljøfarlige forurenende stoffer. Herunder er der også behov for at udarbejde eller vurdere virkningen, der kan tilknyttes forskellige virkemidler i relation til at tilbageholde miljøfarlige forurenende stoffer.

Dels er der behov for have et grundlag for at kunne vurdere den miljøpåvirkning, der kommer fra disse udledninger. Dels vil det være u hensigtsmæssigt, hvis der etableres bassiner mm., som ikke kan leve op til eventuelle krav om udledning af miljøfarlige forurenende stoffer i senere vandplaner.

Lovændring af jordforureningsloven

Ministeren har bebudet en ændring af jordforureningsloven, således at regionsrådet også skal kunne prioritere jordforureninger, der belaster overfladevandområder, til kortlægning og afværgeforanstaltninger. Denne lovændring forudsættes som følge af bestemmelserne i vandrammedirektivet³ og miljømålsloven og forventes fremsat i 1. samling 2011-12.

³ Vandrammedirektivets artikel 4 forpligter medlemsstaterne til at iværksætte foranstaltninger i relation til alle menneskelige aktiviteter og påvirkninger af vandområder med henblik på at forebygge forringelse og på at beskytte, forbedre og restaurere alle overfladevandområder, så miljømålet om god til-

7 Forslag til tidsmæssig prioritering af oplysningernes tilvejebringelse

Nedenfor i Tabel 4 er de i notatet identificerede oplysninger, som der er behov for bliver tilvejebragt, prioriteret. Prioriteringslisten er opdelt efter, hvilken type af handling der kræves for at få oplysningerne tilvejebragt, dvs. *opdatering, udvikling, aftale indgåelse, lovgivning, handling igangsættes, er i gang sat*.

Prioriteringslisten opererer med forslag til prioriteringerne *høj, middel, lav*. Prioriteringen er foretaget på baggrund af, hvor stor betydning genereringen af den konkrete oplysning har i forhold til at forbedre grundlaget for fastlæggelse af kommende vandplaners indsatsbehov.

HANDLING	OPLYSNINGSTYPE	PRIORITERING	TIDSMÆSSIG PRIORITERING	ANSVARLIG MYNDIGHED
Opdatering	Opdatering af WinRis	Høj	2011-2012	Kommune
	Opdatering af WinSpv	Høj	2011-2012	Miljøstyrelsen/ Kommune
Er igangsat	Nøgletal for alle MFS for alle punktkilder	Høj	Denne opgave er igangsat i forbindelse med overvågningsprogrammet, og kan ikke umiddelbart tidsfastsættes	Naturstyrelsen
	Kobling af vandplanerne og planlægningen af overvågningsprogrammerne således at de MFS der er placeret i indsatskategorierne indgår i overvågningen	Høj	Er delvis igangsat i den tværgående MFS-gruppe under overvågningen	Naturstyrelsen
	Oplysninger om tilslutning af private virksomheder til kommunale renseanlæg, herunder eventuelle udlederkrav med tilhørende egenkontrol, skal kunne håndteres i en data-funktionalitet	Middel	Er i gang sat i forbindelse med udviklingen af den ny punktkildedatabase, som forventes at være klar i 2013	Miljøportalen
	Punktkildedatabase der kan håndtere de specielle krav i udledningstilladelsens vilkår for punktkilder, så som vilkår om egenkontrol og udledningskrav til bestemte miljøfarlige forurenende stoffer for alle typer punktkilder inklusiv regnbetingede udledninger.	Lav	Er i gang sat i forbindelse med udviklingen af den ny punktkildedatabase, som forventes at være klar i 2013	Miljøportalen
Udvikling	Teoretiske beregningsmodeller til – sammen med nøgletallene – at beregne den samlede udledning af MFS.	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen
	Yderligere funktionaliteter i WinRis, som mulighed for registrering af vilkår og egenkontrolkrav	Lav	-	Miljøportalen
	Metode til opgørelse af diffuse kilder	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen

stand opnås. Direktivet adresserer alle kilder, der har betydning for opfyldelse af miljømål. Under kortlægning af påvirkninger i Bilag II og vedrørende indsats i artikel 11.3

HANDLING	OPLYSNINGSTYPE	PRIORITERING	TIDSMÆSSIG PRIORITERING	ANSVARLIG MYNDIGHED
	Udarbejdelse af konkrete retningslinjer i forhold til håndteringen af vandplanernes indsats over for de miljøfarlige forurenende stoffer	Høj	2011	Naturstyrelsen /KL
	Udarbejdelse af baggrundskoncentrationer	Høj	2011	Naturstyrelsen
	Udvidelse af virkemiddelkataloget for regnbetingede udledninger, således at de foreslåede løsninger tager højde for fjernelse af miljøfarlige forurenende stoffer	Høj	2011	Naturstyrelsen
	På baggrund af Datavask-projektets resultater iværksættes tiltag, så manglende data gøres tilgængelige	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen
	Klarlagt hvordan miljømyndighedens oplysninger om tilladelser, godkendelser og påbud i relation til udledning af MFS (§ 21) skal registreres og systematiseres	Middel-høj		Naturstyrelsen /kommunen
Handling i gang-sættes	Udarbejdelse af oversigt over emissioner, udledninger og tab af prioriterede stoffer og øvrige miljøfarlige forurenende stoffer	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen
	Miljøkvalitetskrav i sediment og biota for omkring 40 MFS	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen /Miljøstyrelsen
	Fastsættelse af naturlige baggrundskoncentrationer for visse metaller i alle vandområder i Danmark	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen
	Inddragelse af tilsynsdata fra kommunerne (Vandløb med påvirkning af pesticider og andet.)/procedure til sikring af, at der føres tilsyn på f.eks. gartnerier i deloplande, vandplanerne har identificeret.	Høj	2011-2012	Naturstyrelsen /kommuner /evt. Plantedirektoratet
Aftale indgås	Aftale mellem kommuner og NST om at få optaget relevante stoffer, identificeret i vandplanerne, i punktkilders egenkontrol program	Høj	Løbende	Naturstyrelsen /KL
	Aftale om at kommunen registrerer de tilfælde, hvor det har været nødvendigt at fastsætte specifikke udlederkrav for miljøfarlige forurenende stoffer med tilhørende egenkontrol i forbindelse med udledningstilladelsen af et renseanlæg	Middel		Naturstyrelsen /KL
	Aftale om at oplysninger om tilslutning af private virksomheder til kommunale renseanlæg registreres, herunder eventuelle udlederkrav med tilhørende egenkontrol	Lav		Naturstyrelsen /KL
Lovgivning	Eksisterende aftaler om datadeling skærpes til lovgivning	Lav		Naturstyrelsen
	Ændring af jordforureningsloven	Høj	2012	Miljøstyrelsen

Tabel 4 Forslag til prioritering af tilvejebringelse af oplysninger med henblik på at forbedre grundlaget for fastlæggelse af kommende vandplaners indsatsbehov

8 Oplæg til prioriteringsplan

Som det fremgår under formålet for arbejdsgruppens arbejde punkt 5 skal arbejdsgruppen udarbejde et oplæg til prioriteringsplan med

- vurderinger af, hvor og hvornår der, ud fra gældende lovgivning og oplysninger, der tilvejebringes under vandplanens indsatsprogram, er grundlag for at revidere udledningstilladelser og tilslutningstilladelser af hensyn til miljøfarlige forurenende stoffer.
- vurderinger af i hvilket omfang vurdering af diffuse forureninger (herunder jordforurenings) påvirkning af vandområder skal inddrages i vurderingen af miljøtilstanden i vandområder.
- vurderinger af, hvordan der, ud fra oplysninger, der er tilgængelige i eksisterende data-samlinger og ud fra forventet kommende lovgivning og tilvejebringelse af nye oplysninger, kan udarbejdes et arbejdsprogram for nyttiggørelse af oplysningerne.

8.1 Revision af udledningstilladelser og tilslutningstilladelser

Som omtalt i afsnit 6.3 kan der også være behov for at vurdere betydningen af tilslutninger af virksomheders spildevand til offentlige spildevandssystemer. I de tilfælde vil der ofte være tale om en tilslutningstilladelse, der er givet som en del af en miljøgodkendelse af virksomheden.

I vandplanernes strategi er der ikke lagt op til en generel gennemgang af udlednings- og tilslutningstilladelser. Prioriteringen af indsatsen foreslås således at følge administrationen efter de regler, det vil sige godkendelses- og påbudsmuligheder, der generelt fremgår af miljøbeskyttelsesloven.

For godkendelsespligtige virksomheder bør revurdering af tilladelser ske ved først givne lejlighed. F.eks. ved udløb af 8-års beskyttelsesperioden efter miljøbeskyttelsesloven.

Revurdering og om nødvendigt revision af både udlednings- og tilslutningstilladelser bør imidlertid opprioriteres, hvor tilsyns- og /eller godkendelsesmyndigheden har viden om eller har konstateret, at konkrete udledninger har eller kan have betydning for, om miljøkvalitetskrav ikke kan opfyldes i det vandområde, hvortil udledningen fra spildevandssystemet sker eller hvor tilslutninger til offentlige spildevandssystemer er årsag til at en afvigende sammensætning af spildevandet, der på samme måde har betydning for muligheden for at kunne opfylde miljøkvalitetskravene.

I sager, hvor der er konkret begrundelse – f.eks. ved virksomheders produktionsudvidelser eller ændringer, der fordrer fornyet godkendelse, bør revurdering af tilslutningstilladelsen inddrages, hvis virksomheden tilslutning bidrager til, at sammensætning af stoffer i spildevandet afviger fra generelt belastede spildevandsanlæg – jf. afsnit 6.3.

8.2 Inddragelse af diffuse forureningers påvirkning af vandområder

Som beskrevet i afsnit 6.3 har det i vandplanerne ikke været muligt at vurdere den samlede påvirkning af miljøfarlige stoffer fra landbrug, væksthusholdninger, frugtplantager og andre diffuse kilder. Der er behov for at prioritere etableringen af metoder og valg af stoffer, der muliggør en opgørelse af samlede belastninger fra diffuse kilder, f.eks. i form af beregningsmodeller.

Som det fremgår af afsnit 6.3 skal vandplanernes indsats overfor de regnbetingede udløb, som i udgangspunktet består i at etablere bassiner, ske med henblik på at mindske udledningen af organisk og suspenderet stof samt på at mindske den hydrauliske belastning af vandløbene. Indsatsen og virkemidlet i denne vandplan er således ikke konkret rettet mod at mindske udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer fra de regnbetingede udløb. Afhængig af indretningen af bassiner kan der imidlertid opnås en væsentlig tilbageholdelse af disse stoffer.

For at undgå fremtidige fejlinvesteringer ved etablering af bassiner, der i deres indretning ikke samtidig tager højde for at tilbageholde miljøfarlige forurenende stoffer, er der behov for at prioritere etableringen af et vidensgrundlag, der gør det muligt at vurdere og etablere bassiner, der kan tilbageholde miljøfarlige forurenende stoffer.

8.3 Arbejdsprogram for nyttiggørelse af oplysninger

Før et arbejdsprogram kan udarbejdes, er der behov for vurdering af omfang og tidsforbrug forbundet med konkretisering, tilpasning og udvikling af eksisterende og nye databaser og andre systemer til registrering af de relevante oplysninger. Udarbejdelse af et arbejdsprogram forudsætter også inddragelse af en række aktører, hvoraf en del skal findes inden for Miljøministeriets rækker.

Inden for de rammer, som arbejdsgruppen har haft for sit arbejde, har det derfor ikke været muligt at udarbejde et detaljeret arbejdsprogram.

En indledende aktivitet i et arbejdsprogram for nyttiggørelse af oplysninger er imidlertid at tilvejebringe en tilstrækkelig detaljeret oversigt og status over fremdriften i eksisterende og allerede iværksatte aktiviteter til registrering af oplysninger, som er nævnt i kapitel 3 -7.

9 Registrering og formidlingen af oplysninger

Før der kan udarbejdes forslag til, hvordan registrering af oplysninger og videnformidlingen kan ske i praksis, er der behov for et mere detaljeret billede af, hvordan adgangen er til forskellige databaser mv.

Inden for de rammer, som arbejdsgruppen har haft for sit arbejde, har det ikke været muligt at etablere et tilstrækkeligt grundlag til at udarbejde et forslag.

10 Referencer og baggrundsmateriale

- Høringssvar og BLSTs bemærkninger vedr. forslag til BEK om miljøkvalitetskrav
- BEK nr. 1022 om miljøkvalitetskrav og vejledning/FAQ
- Dataansvarsaftale 2006
- Nationalt overvågningsprogram
- "Store jordforureninger", Miljøstyrelsen og Danske Regioner, 2007,
- "Assessment of the Impact of an EC Directive on Priority Substances under the WFD on the Current Regulation of Contaminated Sites", Miljøprojekt No. 1264, 2009
- "Punktkilder i relation til overfladevande og beskyttede naturområder", Miljøprojekt Nr. 1263, 2009
- Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, BKG 2007 1449
- Bekendtgørelse nr. 1667 af 14. december 2006 om spildevandstilladelser mv. efter miljøbeskyttelsesloven